

Meerjarenbeleidsplan 2019 – 2022

Stichting Openbare Bibliotheek Dalfsen-Nieuwleusen

1. Inleiding

De bibliotheek is een centrale ontmoetingsplek en de plaats om kennis te halen, te brengen en informatie te vergaren. De in de kadernota opgenomen missie, visie, strategie en de ambities en ontwikkelrichtingen, uitgewerkt in de thema's: *Iedereen doet mee*, *Jeugd en Onderwijs* en *Cultuur*, zijn zeer positief ontvangen door de raadscommissie (bespreking Kadernota in september 2018) van de gemeente Dalfsen. De bibliotheek organiseert zich via deze thema's. In de komende vier jaren werken wij aan het professionaliseren van deze thema's en zijn zij prominent aanwezig binnen de huidige bibliotheekruimten.

In dit meerjarenbeleidsplan hebben wij de kaders verder uitgewerkt. Medewerkers van de bibliotheek, het bestuur, de Kulturhusen, Saam Welzijn, Rijnbrink en de gemeente hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan het tot stand komen van dit plan.

1.1 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 blikt terug en kijkt vooruit, terwijl hoofdstuk 3 de missie en visie uit de Kadernota nog een keer neerzet evenals de scenario's die met de gemeente in november 2017 zijn besproken. In hoofdstuk 4 gaan we in op ons beleid vanaf 2019 tot en met 2022. In hoofdstuk 5 wordt de stand van de zaken van de interne organisatie besproken terwijl hoofdstuk 6 afsluit met een financiële paragraaf plus toekomstige ambities. De wereld van de bibliotheek is veelomvattend en ontwikkelt zeer snel. Wij hebben daarom een uitgebreid aantal bijlagen toegevoegd. Een deel van de bijlagen zijn evaluaties en resultaten van de afgelopen jaren, een ander deel is toegevoegd voor nadere onderbouwing en voor de geïnteresseerde lezer.

2. Evaluatie bibliotheekbeleid 2014 – 2018

2.1. Wat is er bereikt?

In de jaren 2014 en verder is gewerkt aan het realiseren van de prestatie en financiële afspraken zoals verwoord in het Bibliotheekbeleid 2014 -2018 van de gemeente Dalfsen van juni 2013. De gemeente Dalfsen positioneert zichzelf als een gemeente waarin de kwaliteit van wonen boven elke twijfel verheven is. In alle kernen is het prettig vertoeven, het is er kindvriendelijk, zijn er mogelijkheden voor sport, ontspanning en cultuur en doet iedereen zoveel mogelijk mee.

De gemeente sluit niemand uit en heeft als prioriteit dat in alle kernen, middels de Kulturhusen, een sociale samenhang aanwezig is. Alle bibliotheken zijn in de loop van 2014 – 2018 onderdeel

geworden van een Kulturhus en hebben een regierol in het mee helpen ontwikkelen van deze sociale samenhang. De regierol krijgt vorm en inhoud doordat de bibliotheek actief stuurt op en werkt aan het ontwikkelen van de centrale plek voor kennis en informatie. Een ontmoetingsruimte binnen het Kulturhus waar samen met alle partners gewerkt wordt aan gemeenschappelijke activiteiten en programma's.

De prestatie afspraken, vastgelegd in het bibliotheekbeleid 2014-2018, zijn behaald. In bijlage 1 vindt u ze één voor één opgesomd. Enkele "high lights":

- Alle bibliotheken zijn uitnodigende, laagdrempelige, ontmoetingsplekken geworden voor de plaatselijke bevolking, met leestafel, tijdschriften, kranten, e.d.
- De bibliotheek heeft, in 2017 en 2018, een apart plan ontwikkeld voor laaggeletterdheid en het Taalpunt is sinds januari 2017 onderdeel geworden van de Bibliotheek.
- De bibliotheek heeft, in 2018, drie infopunten ingericht in Dalfsen, Nieuwleusen en Lemelerveld in nauwe samenwerking met gemeente en welzijn (project Infopunten).
- Met alle scholen werkt de bibliotheek samen en met 8 PO scholen zijn dBos (de bibliotheek op school) overeenkomsten afgesloten, waarvan 2 in 2018. Met het Agnietencollege (VO) is een overeenkomst afgesloten in oktober 2018 als opmaat naar meer samenwerking.
- Het Cultureel Café is, vanaf 2016, onderdeel geworden van de activiteiten van de bibliotheek.

2.2. Wat is er nog meer gebeurd?

In de periode tussen 2014 en 2018 zijn er enkele directiewisselingen geweest, is vergaande samenwerking gezocht met bibliotheken in de regio en hebben meerdere verhuizingen plaatsgevonden. Daarnaast zijn diverse projecten opgestart (zoals Actieplan Laaggeletterdheid en Infopunten) waarmee vanaf 2017 een start is gemaakt met de uitwerking van de maatschappelijk – educatieve taak.

De bibliotheek is in 2018 intern anders gestructureerd met een focus op de 3 thema's en een kleine centrale kern waar beleid en faciliteiten zijn geborgd. De traditionele uitleen is organisatorisch voor een deel bij de 3 thema's gevoegd in een betere combinatie van activiteiten met boeken. We houden uiteraard ruimte in de collectie voor de belangstelling en behoefte van onze trouwe leden. Dit deel van de collectie is onderdeel van de centrale kern van beleid en faciliteiten.

2.3. Nieuwe ontwikkelingen

Het belang van netwerken en lokale gemeenschappen (communities) neemt toe in een samenleving waarin invloed van onderop en door mensen zelf wordt georganiseerd via sociale netwerken. De gedigitaliseerde wereld (technologie) waarin we leven, dient ons hierin te faciliteren.

Het Rathenau Instituut verwoordt het als volgt:

Burgerschap vraagt om inzicht in de invloed van technologie en de vaardigheid om de invloed van technologie op lange termijn op systeemniveau te doordenken. Daarnaast zouden burgers moeten weten wat hun plichten en rechten zijn, zoals het recht op privacy, intellectueel eigendom, vrijheid van meningsuiting en bescherming. Technologisch burgerschap is de democratische uitdaging van de 21^e eeuw. Op dit moment functioneren het onderwijs en het democratisch systeem met betrekking tot de omgang met technologie zeker nog niet goed genoeg. (Bron: Rathenau Instituut 2018).

De snelheid waarmee digitalisering doorzet is groot en de impact op de kernfuncties van de bibliotheek is niet zo goed te voorspellen. De bibliotheek ontwikkelt zich als organisatie naar het maatschappelijk midden waar andere kennis- en vaardigheidsvragen centraal komen te staan. Talentontwikkeling organiseren, waarbij de bibliotheek een rol vervult als “city learning centre”, betekent dat burgers kunnen experimenteren en leren met (digitale) technologie. De aangegeven samenwerkingen in Dalfsen zijn belangrijk om de verbinding (community) stevig te maken tussen “smart organisations” (zorg, energie, mobiliteit), lokaal bestuur (“smart governance”) en “smart citizens” (Bron: dr. Ben Kokkeler, lector digitalisering en veiligheid Avans Hogeschool). De rol verandert van “leverancier” van boeken naar een netwerkorganisatie die leren en ontwikkelen bevordert. De focus die de bibliotheek aanbrengt door zich thematisch te organiseren maakt bovenstaande verbindingen mogelijk.

De maatschappelijk educatieve rol van de bibliotheek ontwikkelt mee met landelijke en gemeentelijke trends zoals de demografische situatie (vergrijzing en ontgroening), de publieke taak die steeds meer een publieke zaak wordt en het gevolg van meer publieke taken naar de gemeente. De bibliotheek wordt steeds meer de centrale plek voor, brede, informatie en kennis, van de gemeente en andere partners. De ontwikkeling van de infopunten in de bibliotheek is hiervan een voorbeeld. De bibliotheek als voorportaal van en voor vele partners, inclusief de gemeente, om informatie en kennis te verspreiden.

De themagerichte benadering, vanuit de gedachte van communities, wordt ondersteund door de interne structuur van de bibliotheek. Intern zijn visie en richting duidelijk en geconcretiseerd in activiteiten (het uitvoeren van de wettelijke taak). Extern is de bibliotheek onderdeel van het netwerk en stuurt pro actief en anticiperend op ontwikkelingen.

In 2018 is hard gewerkt aan de basis (wettelijke taak in 5 kernfuncties) opdat er in 2022 een (bibliotheek)organisatie functioneert die:

- Kennis en informatie ter beschikking stelt (informerend en doorverwijzen via Infopunten, samenwerking welzijnspartners). En zo goed mogelijk gebruik maakt van digitale mogelijkheden.
- Mogelijkheden biedt voor ontwikkeling en educatie (leren en het bevorderen van de basisvaardigheden).
- Lezen en kennismaking met literatuur bevordert (lezen voor jeugd vanaf het prille begin (Boekstart) via onderwijs (dBos) evenals lezen voor volwassenen).
- Ontmoeting en debat organiseert (persoonlijke ontplooiing en bevordering van kennis op allerlei gebied).
- Kennismaking met kunst en cultuur faciliteert (samenwerking met Kulturhusen, programmering bibliotheek en culturele activiteiten in de gemeente, historische verenigingen).

Ledenaantal

Gelijktijdig neemt het aantal betalende leden en het aantal uitleningen (Dalfsen volgt hierin de landelijke trend) gestaag af. In bijlage 11 vindt u verdere informatie. De leden van de bibliotheek gaan meer en meer online en ontwikkelen ander gedrag (veel meer reserveringen). Het oorspronkelijke verdienmodel (eigen inkomsten) van de bibliotheek, te weten, het abonnementsgeld vermindert. De bibliotheek ontwikkelt in de aanstaande jaren andere verdienmodellen en focust op activiteiten die passend zijn bij de thema's en die landelijk aandacht krijgen (voorbeelden: (digitale) laaggeletterdheid, informeel leren en het bevorderen van plezier in lezen door een aanvullend aanbod te hebben naast de scholen).

Het betekent dat de indicatoren waarop de bibliotheek traditioneel beoordeeld wordt (ledenaantal en uitleningen) in belang afnemen. De indicatoren van deze tijd zijn aandacht voor de aard en de kwaliteit van samenwerken met partners en een aangepaste fysieke ruimte, passend bij de thema's, wat ertoe leidt dat vele inwoners van Dalftsen ons kunnen vinden voor een veelvoud aan informatie (de infopunten zijn hiervoor ingericht). De fysieke ruimte herbergt in de naaste toekomst andere, digitale, informatiedragers met als doel dat de fysieke bibliotheek de online bibliotheek reflecteert en vice versa. Tot slot zal een goede programmering, samen met partners en Kulturhusen, zorgen voor een diversiteit aan activiteiten en daarmee "reuring".

De maatschappelijke waarde wordt versterkt door te werken vanuit een strategie van samen ontwikkelen, mee beleven en experimenteren, laten zien hoe het werkt en het hebben van de juiste collectie. Dan ontstaat uiteindelijk ook economische waarde. (Bron: dr. Ben Kokkeler, lector digitalisering en veiligheid Avans Hogeschool).

2.4. Financiële situatie 2014-2018

De bibliotheek werd in 2014 een budgetsubsidie toegekend van jaarlijks € 525.000, exclusief huisvestingskosten Trefkoele+ (€ 67.000) en exclusief huisvestingskosten De Spil (vanaf 2018), maar inclusief alle overige huisvestingskosten in Kulturhus De Mozaïek in Lemelerveld, in Kulturhus De Wiekelaar in Oudleusen en in het Anjerpunt te Hoonhorst.

Daarnaast is afgesproken dat de bibliotheek in de periode 2014 – 2018 de opgebouwde reserve afrooft en toevoegt aan de exploitatie met een jaarlijks bedrag van € 87.653.

De opgebouwde reserve is afgenomen tot een door de gemeente gewenste reservepositie in 2018, wat voor het bestuur een minimumreserve is.

In de loop van 2018 is de begroting 2019 opgezet aan de hand van de thema's. De bedoeling daarvan is om het budget (eigen inkomsten en subsidie) in de aanstaande jaren anders en meer gelijkmatig te kunnen verdelen over de thema's en te kunnen sturen op inzet van mensen, benodigde expertise/kennis en middelen naar rato van het belang van het thema. De projecten (onder andere de infopunten, basisvaardigheden, tel mee met taal, Boekstart en dBos) die in de afgelopen jaren opgepakt zijn worden in 2019 en verder onderdeel van de thema's en daarmee van de kernfuncties van de bibliotheek.

Deze vorm van organiseren en strategie (zie hiervoor ook bij nieuwe ontwikkelingen) leiden tot een aandacht voor netwerken met het oog op het binnenhalen van andere, dan gemeentelijke, subsidies. De nationale overheid is actief evenals de provincie. Verbindingen met bedrijven en organisaties horen ook tot de mogelijkheden. Netwerken kost tijd en is een investering in de omringende omgeving maar levert op in, uiteindelijk, maatschappelijke en economische meerwaarde. Uiteraard kunnen nieuwe ontwikkelingen leiden tot een andere financiële situatie.

3. Kaders en scenario's

In de kadernota is de missie, visie en strategie van de bibliotheek voor de komende jaren beschreven. Hieronder nog een keer neergezet.

Missie (waarom zijn we er)

Onze missie is om, voor iedereen en voor elk niveau, toegang te verschaffen tot en de kennis te vergroten van (de basis) vaardigheden. We zijn een (fysieke) plaats waar een innovatieve sfeer en aanpak heerst en nieuwsgierigheid tot leren en ontdekken gestimuleerd wordt.

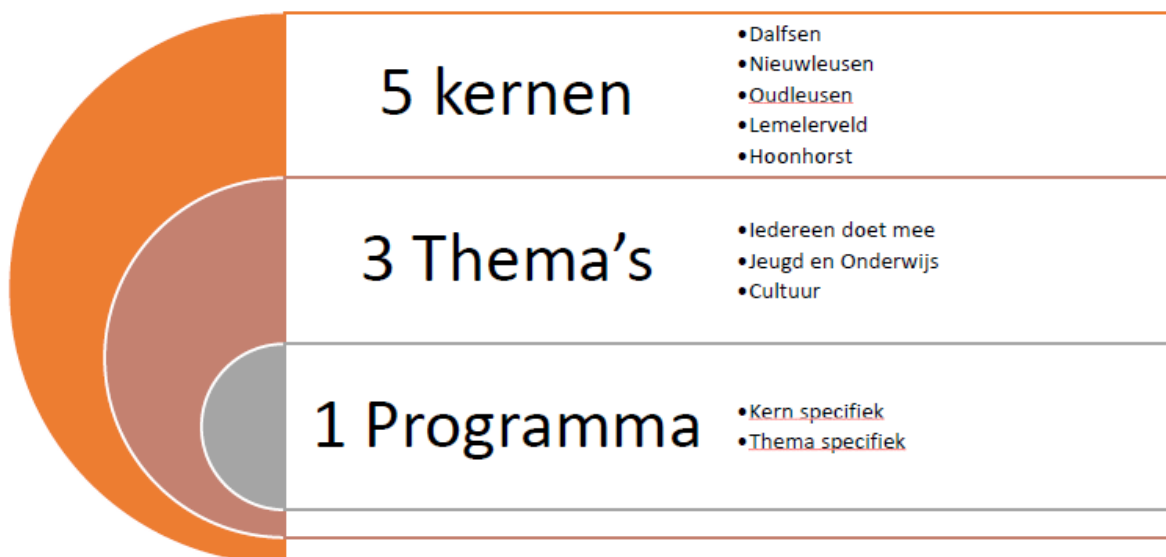
Visie (wat)

Onze visie (belofte) is om dat te realiseren door de verbindende schakel te zijn tussen mensen en (behoefte aan) kennis en informatie, door te organiseren en te faciliteren.

Strategie (hoe)

Onze strategische rol is voorwaardenscheppend en faciliterend. Wij organiseren mogelijkheden waardoor mensen beter toegang hebben tot voor hen relevante kennis. Wij zijn faciliterend en daarmee betrokken bij het effectief uitvoeren van die mogelijkheden.

Onze medewerkers en vrijwilligers zijn actief betrokken bij het beleid en de uitvoering van het beleid. Wij doen dat vanuit de opvatting dat de kracht van de bibliotheek ligt bij de mensen die er werken (medewerkers en vrijwilligers). Die kracht actief aanspreken bevordert dat onze mensen gaan handelen. Uit handelen ontstaan resultaten die op hun beurt weer input zijn voor de kracht.



Per thema is een team actief dat met elkaar een thema specifiek plan ontwikkelt. Vervolgens wordt in elke kern een kern specifiek plan gemaakt waarin de drie thema's centraal staan. Kern en thema specifieke plannen vormen samen het programma voor de jaarlijkse uitvoeringsplannen.

3.1. Scenario's

Eind 2017 is samen met de gemeente nagedacht over de toekomst en toekomstbestendigheid van de bibliotheek. Drie scenario's kwamen hieruit naar voren:

- 0-scenario: versterken van de huidige bibliotheekorganisatie en van daaruit werken aan samenwerking.
- Inside scenario: vergaande samenwerking binnen de bibliotheekwereld.
- Outside scenario: vergaande samenwerking met lokale partners.

De kernvraag bij de verschillende scenario's is of we middels deze scenario's de inwoners van Dalfsen echt bereiken. Een te kiezen scenario dient in het licht te staan van de toegevoegde waarde van de bibliotheek, nl. bijdragen aan de ontwikkeling van de inwoners en de bevordering van hun maatschappelijke kansen. Wij betrekken inwoners bij nieuwe activiteiten zoals de infopunten, wij bereiken meer inwoners omdat we samenwerken met partners zoals Saam Welzijn en we via deze partners meer mensen bereiken en de bibliotheek doet met regelmaat een klanttevredenheidsonderzoek. De infopunten worden gevolgd door middel van een outputmeting.

Door de wisselingen in koers en directie van de afgelopen jaren stond de bibliotheek eind 2017 intern in een afwachtende houding. Er dienden keuzes gemaakt te worden. Dit heeft ertoe geleid te starten vanuit het 0-scenario. Als de basis in een organisatie stevig staat kunnen afspraken nagekomen worden en kan de bibliotheek waarmaken wat ze belooft. Door hierop te sturen is er ook weer, als logisch gevolg, hard gewerkt aan het versterken van het netwerk binnen de gemeente en met lokale partners. Er ontstond, al werkende, een vanzelfsprekende verbinding tussen het 0 scenario en het outside scenario.

De acties van de bibliotheek krijgen betekenis in de meest nabije omgeving en deze omgeving toetst de kwaliteit van de acties. De feedback die daaruit voortkomt geeft weer gelegenheid intern aan te passen. Door dit in 2018 in gang te zetten zijn bibliotheekmedewerkers en vrijwilligers in de bibliotheek dichter naar elkaar toe gekomen en ontlenen zij (meer) plezier en trots aan het werk. Ook al betekent dat voor een aantal medewerkers het accepteren van aanpassingen en veranderingen.

De ingezette versteviging op lokaal niveau (outside scenario) zorgt er tevens voor dat het netwerk van de bibliotheekwereld (provinciaal en landelijk) dichterbij komt. In de komende jaren kunnen we kijken welke inhoudelijke verbintenissen interessant, strategisch en van toegevoegde waarde zijn. Het past bij onze visie dat de bibliotheek als primair belang heeft bij te dragen aan de maatschappelijke cohesie, levendigheid en uitstraling van de kernen van de gemeente Dalfsen. De bibliotheek is faciliterend en voorwaardenscheppend in de brede zin van het woord. Om dit goed te kunnen doen, werkt een combinatie van scenario's het best. Zo leert de praktijk van de laatste 1 ½ jaar.

4. Meerjarenbeleid 2019 – 2022

Het meerjarenbeleid is erop gericht om de maatschappelijke taak (de 5 kernfuncties) zo goed mogelijk in concrete dienstverlening te vertalen en te verbinden met de samenwerkende partners. Het werken vanuit de thema's is een eerste stap in die richting. Door zo te werken worden activiteiten beter onderbouwd en vertaald in de wijze van financiering en niveau en "type" benodigd personeel.

Hieronder volgt een schets van de relatie met de Kulturhusen in de kernen en de 3 bibliotheek thema's gevolgd door een korte beschrijving van de bibliotheek organisatie.

4.1. De bibliotheek in de Kulturhusen

In de periode van 2014 tot 2018 is de bibliotheek onderdeel geworden van alle Kulturhusen. In 2019 en verder bouwen we de samenwerking uit. De totale fysieke ruimte biedt veel mogelijkheden. Het is de visie van de bibliotheek dat ruimten meer met elkaar verbonden moeten worden omdat activiteiten steeds meer in nauwe samenwerking plaatsvinden. Als de bibliotheekruimten ontmoetingsplaatsen worden is het voor de bezoeker van het Kulturhus prettig om daar alle informatie te kunnen halen, activiteiten en programma's te kunnen volgen dan wel zijn of haar weg te vervolgen in het Kulturhus. De ontmoetingsruimten / vergaderruimten van de bibliotheek zijn vrij toegankelijk voor alle partijen en individuen met een maatschappelijk doel.

De bibliotheek gaat er in dit meerjarenplan vanuit dat er in alle kernen, in de Kulturhusen, bibliotheekvestigingen blijven. De vestigingen hebben een goed voorzieningspakket, afgestemd op de kern en in elke kern is er samen met maatschappelijke partners een goed aanbod ontwikkeld. De thema's van de bibliotheek zijn gekoppeld aan de activiteiten van de partners. Met elkaar vormen we een netwerkorganisatie. De bibliotheek voert regie en verzorgt voorzieningen en anticipeert op ontwikkelingen en mogelijkheden (provinciaal, landelijk). Ook in de kleinere kernen zoals Oudleusen en Hoonhorst is de bibliotheek aanwezig en werkt mee aan de vitaliteit van deze kernen.

Betrokkenheid inwoners gemeente Dalfsen

In 2018 hebben we met praktisch alle Kulturhusen contact gelegd en de vraag gesteld op welke wijze de bibliotheek toegevoegde waarde kan leveren. Dat heeft eerste indrukken opgeleverd en varieert van betere en meer professionele ondersteuning van vrijwilligers tot een adviserende rol bij het levendig maken van het Kulturhus evenals het samen zoeken naar subsidiemogelijkheden tot het bieden van bibliotheekruimte aan diverse particulieren, ZZP'ers en bedrijven om zichzelf te profileren / een samenwerking aan te gaan. Met scholen zijn wij in gesprek om kinderen en jong volwassenen mee te laten denken opdat de bibliotheek een leuke plek is waar lezen, leren en ontdekken gestimuleerd wordt.

Voor de ontmoetingsruimten in de bibliotheek, waar de Infopunten een centrale plek innemen, willen we inwonersraden organiseren die, georganiseerd als klankbordgroepen, feedback en advies (gevraagd en ongevraagd) kunnen leveren en die mee helpen de infopunten te ontwikkelen tot een centrale plek van informatie, in de brede zin van het woord, in de Kulturhusen.

In 2022 willen wij in alle Kulturhusen een intensieve samenwerking bevorderd hebben waardoor de ruimte (de hoeveelheid gehuurde m2) gezien wordt als middel om activiteiten en gezamenlijke uitingen zoveel mogelijk in elkaar te laten overgaan (denk aan combinaties van ouderensoos, historische en archeologische kringen, leesclubs en taal cafés).

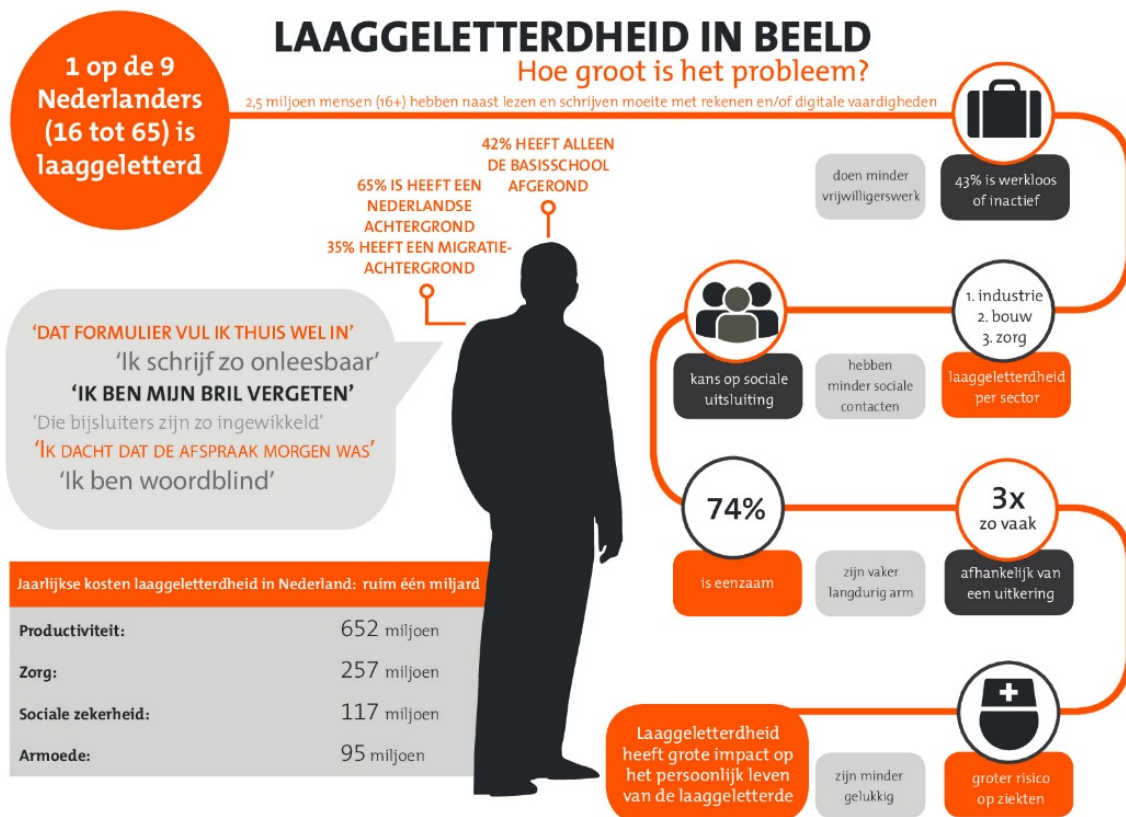
4.2. Thema "Iedereen doet mee"

De bibliotheek gelooft dat onze samenleving sterker wordt als iedereen kan meedoen. Lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden zijn noodzakelijke **basisvaardigheden** die je nodig hebt om je te redden in de steeds ingewikkelder wordende Nederlandse (digitale) samenleving. De bibliotheek biedt mensen de mogelijkheid om aan de slag te gaan met het leren van deze basisvaardigheden. Zo voorkomen en verminderen we **laaggeletterdheid**. Daarnaast zijn ook sociale en informatievaardigheden van groot belang. Vaardigheden die je nodig hebt voor het zoeken en vinden van werk, voor het goed omgaan met geld en je gezondheid.

De bibliotheek heeft de regiefunctie binnen de taalsamenwerking in Dalfsen. Vanuit de taalsamenwerking is een nieuw actieplan ontwikkeld voor 2019-2020. Het Taalpunt, dat vanaf 2017 is ingebed in de bibliotheek, speelt daarbij een belangrijke rol. In 2019 en verder willen we de taalsamenwerking verstevigen, waardoor het signaleren, het doorverwijzen en de begeleiding effectiever plaatsvindt. We geven extra aandacht aan het bereiken van de doelgroep NT1, aan een strategische gezinsaanpak om de vicieuze cirkel van laaggeletterdheid te doorbreken en aan participatietrajecten, waarbij, onder andere, gedacht kan worden aan de bijdrage die taalcoaches kunnen leveren.

Met betrekking tot de digitale basisvaardigheden zijn onze bestaande activiteiten (cursus Klik & Tik en Digisterker) in 2018 verbonden met Senior Web evenals met de digitale activiteiten die door Saam Welzijn en de Senior Computer Club Dalfsen ontwikkeld zijn. We werken vanaf 2019 met één loket (de bibliotheek) waar de inwoners van Dalfsen met een vraag omtrent digitale vaardigheden terecht kunnen. Door deze samenwerking is het mogelijk ons aanbod op het terrein van digitale basisvaardigheden in 2019 en verder te versterken en uit te breiden. Ook zullen we meer dwarsverbanden maken tussen taal en digitaal.

De bibliotheek is (april 2019) een van de 15 geselecteerde kopgroep- bibliotheken voor de opzet en implementatie van de informatiepunten digitale overheid. Dit is een landelijke activiteit die als doel heeft een dienstverlenings- en exploitatiemodel te ontwikkelen welke overdraagbaar is aan de overige bibliotheken in Nederland. De start is juli 2019 en, na een startjaar, volgt de "uitrol" in 2020/2021 naar een landelijk dekkende hulpstructuur van informatiepunten en digivaardigheidscursussen.



Naar schatting op basis van landelijke percentages zijn er ongeveer 3000 inwoners in de gemeente Dalfsen (16 jaar en ouder) die moeite hebben met taal, waarvan ongeveer 1700 inwoners jonger zijn dan 65 jaar (Bron: CBS, 2016).

Voortbouwend op de basisvaardigheden is er vanuit het thema “Iedereen doet mee” ook aandacht voor **persoonlijke ontwikkeling**. Leren doe je je leven lang. Nieuwsgierig zijn, de drang om te ontdekken, willen weten hoe het allemaal zit; het zit in ons allemaal. De bibliotheek is bij uitstek de plek om ongedwongen te leren. We organiseren studiekringen, ontmoetingen met gelijkgestemden om ervaringen uit te wisselen en lees- en debatclubs. Om dit verder uit te breiden is aanvullende expertise en/of financiering noodzakelijk.

Een derde deelthema is **informatie**. Hiervoor is **het infopunt** ontwikkeld. Het infopunt, opgezet met Saam Welzijn, de gemeente, de Kulturhusen en andere welzijnspartners, is bedoeld om mensen te helpen met allerlei vragen over zorg en welzijn: persoonlijke, praktische, complexe of makkelijke vragen. Het infopunt is een gemeenschappelijke plek van en voor alle partners die zij kunnen gebruiken als voorportaal.



Een plek waar hulp bij toegang tot informatie wordt gegeven, waar vragen ter plekke worden beantwoord of waar warm wordt doorverwezen naar de juiste organisatie. Om goed te kunnen informeren en te verwijzen is een **digitaal infopunt** gerealiseerd. Een dashboard met o.a. een registratiesysteem en alle websites van de diverse welzijnspartners.

Te bereiken resultaten in 2022:

Basisvaardigheden

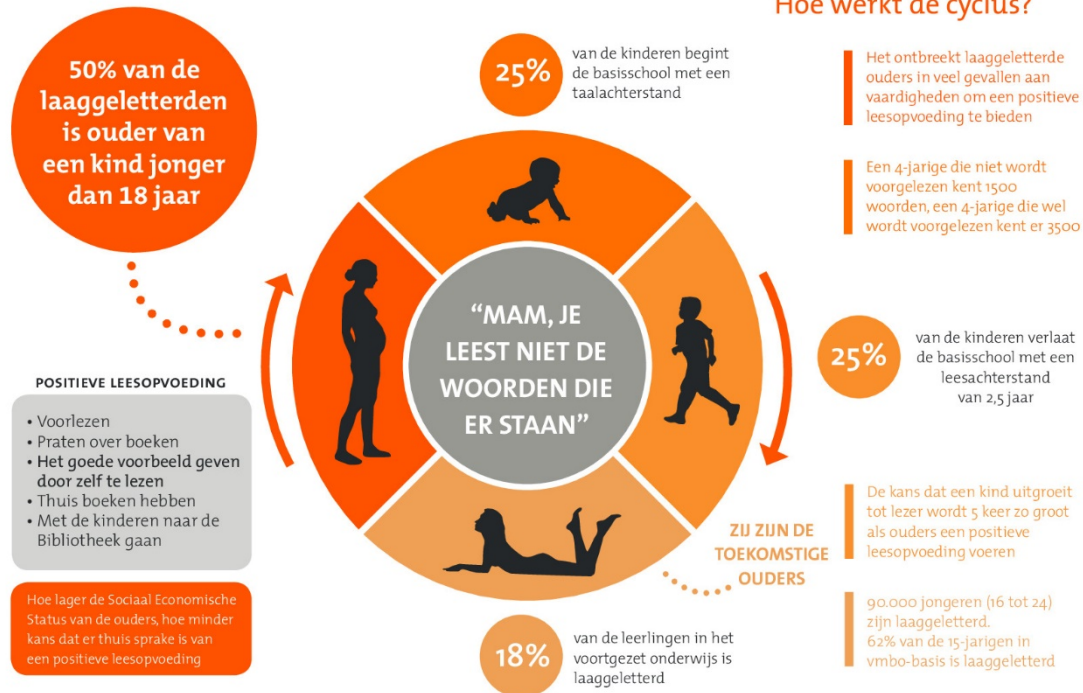
- De bibliotheek/het Taalpunt heeft een regiefunctie ten aanzien van de taalsamenwerking in de gemeente Dalfsen.
- Het Taalpunt bereikt minstens 10% van de Nederlanders met een taalachterstand in Dalfsen (300 inwoners van Dalfsen).
- Het Taalpunt is professioneel georganiseerd voor de taalcoaches en de taalvragers. Er is een balans tussen het aantal taalvragers en het aanbod van één-op-één begeleiding, groepsgewijze taalcoaching en formele cursussen.
- Er is een goede afstemming tussen formeel en non-formeel onderwijs.
- Het Taalpunt ondersteunt taalcoaches met training en opleiding en workshops van diverse specialisten op het gebied van taalverwerving.
- Het Taalpunt is professioneel ontwikkeld in het non-formele leren en biedt een op maat aanpak die aansluit bij de behoefte/leerwensen van de taalvrager. Speciale aandacht gaat uit naar participatietrajecten. Wij doen dat door samen te werken met de consultants van de gemeente die taalstages en vrijwilligerswerk organiseren en waarbij onze taalcoaches een goede bijdrage leveren.
- 6 maatschappelijke organisaties hebben het signaleren en aanpak van laaggeletterdheid structureel ingebed in hun werkwijze.
- 30 laagtaalvaardige gezinnen zijn bereikt via de strategische gezinsaanpak. Hiervoor wordt het Project Taal voor Thuis ingezet. Dit project zorgt tevens voor een dwarsverband met Jeugd en Onderwijs.
- De invoering van de taalmeter bij de gemeente Dalfsen is geëvalueerd en uitgebreid.
- De activiteiten digitale basisvaardigheden worden gegeven in een eendrachtige samenwerking met Senior Web, Saam Welzijn en Senioren Computer Club Dalfsen (onderdeel van de bibliotheek). Er is sprake van een volwaardig pakket aan diensten en services met een bereik van minimaal 200 inwoners per jaar.
- ICT vaardigheden worden aangeboden met als doel de toegang tot de overheidsdienstverlening te vergemakkelijken. Dalfsen participeert als een van de 15 kopgroep bibliotheken, in het landelijke digitale inclusie traject (een combinatie van de Manifestgroep (UWV, Belastingdienst,

DUO, SVB, CAK, CIZ, CJIB en CBR) en de Koninklijke Bibliotheek (KB). Het doel is een dienstverlenings- en exploitatiemodel te ontwikkelen dat overdraagbaar is aan bibliotheken in de rest van Nederland.

NB: al onze gedefinieerde resultaten en daarvan afgeleide doelen staan hier op hoofdlijnen. Nadat dit meerjarenbeleid is besproken door de gemeenteraad in september 2019 zullen plannen vertaald worden in concretere actieplannen waarin we dieper ingaan op indicatoren en impactmetingen.

LAAGGELETERDHEID VAN GENERATIE OP GENERATIE

Hoe werkt de cyclus?



Infopunt:



- De infopunten (einde projectsubsidie in 2020) zijn gemonitord en geëvalueerd. Het infopunt is ingebed in de reguliere werkzaamheden van deelnemende partners.
- Het infopunt is het voorportaal voor aangesloten welzijnspartners. Het infopunt staat op een prominente plek in het Kulturhus en is bekend bij de inwoners van de kernen van Dalfsen. Informatie wordt hier, in de brede

zin van het woord, gehaald en gebracht.

- Er is nauwe samenwerking waardoor het aanbod van de verschillende partners beter op elkaar afgestemd wordt en er soepel kan worden doorverwezen. Lijnen zijn helder en kort.
- Het infopunt is een verbindende plek waar thema's, programma's en activiteiten onder de aandacht worden gebracht. Alle info over de bibliotheek loopt via dit punt.

- De infopunten worden bemenst door beroepskrachten van de verschillende partners en goed getrainde vrijwilligers.
- Voor snelle en efficiënte vraagafhandeling is een digitaal infopunt ontwikkeld, waarop actuele gegevens van bestaande websites en bronnen getoond worden.
- Er zijn specifieke communicatiemiddelen ontwikkeld voor de laaggeletterde doelgroep.

4.3. Thema “Jeugd en onderwijs”

Jeugd en Onderwijs was, eind 2017, onderdeel van de bibliotheekactiviteiten, echter zonder plan of visie. De maatschappelijk – educatieve bibliotheek heeft bij wet de plicht om leren en lezen te bevorderen en scholen daarin te ondersteunen. Wij zijn gestart met het in kaart brengen van alle activiteiten, op dit gebied, die in de bibliotheek plaatsvonden en deze te combineren in een doorlopende lijn van leren en leeftijd (conform het onderwijs en in lijn met landelijke acties en programma’s). Daarnaast hebben we met alle scholen contact gezocht, kennis gemaakt en afspraken voor samenwerking gemaakt. Evenals met andere partners. Hieronder beschrijven we onze diverse activiteiten en initiatieven.



Tel mee met Taal

Tel mee met Taal is een meerjarig landelijk traject met als belangrijk onderdeel Kunst van Lezen. Kunst van Lezen bestaat uit BoekStart en de Bibliotheek op School (dBos). BoekStart en dBos zijn bedoeld om jonge kinderen tot en met het VO te bereiken met leesbevorderingsactiviteiten, zodat hun taalvaardigheid en leesplezier toenemen. Programma’s zoals bijvoorbeeld BoekStart moeten

ertoe leiden dat meer gezinnen boeken en lezen gaan zien als een vast en onmisbaar onderdeel van de opvoeding. Geletterdheid wordt hiermee gestimuleerd en zorgt voor een grotere woordenschat.

Wij hebben BoekStart, in 2019, tot een prioriteit gemaakt omdat gerichte aandacht voor voorlezen en vrij lezen belangrijk is (een goede woordenschat is essentieel voor zelfstandig functioneren) maar niet vanzelfsprekend. Noch thuis, noch in de kinderopvang en het onderwijs. Door dit structureel in te bedden in ons beleid en in onze activiteiten levert de bibliotheek een aanvullende en versterkende bijdrage in relatie tot de kinderopvang en het onderwijs. Met de kinderopvang willen we in 2019 en verder afspraken gaan maken om hierin samen op te trekken. Met een kinderopvangorganisatie zijn eerste gesprekken gevoerd. Hier kan ook nog verder gedacht worden met uitbreiding naar kraamzorg, consultatiebureau en boekwinkels.

Basisschoolleerlingen lezen minder naarmate ze ouder worden. Zo blijkt o.a. uit de landelijke monitor, wat een onderdeel is van de Bibliotheek op School (dBos). Vooral de jongens geven het op in groep 8. Hoe minder kinderen lezen, hoe harder de school zich zal moeten inspannen om de taalontwikkeling op andere manieren te bevorderen.

De dBos activiteiten zijn bedoeld om structureel ondersteuning te bieden aan scholen op dit punt. Deze activiteit is in 2009 landelijk gestart en inmiddels doen 75% van de 2400 basisscholen in Nederland hieraan mee. In Dalfsen doen 8 basisscholen mee (50%). Bibliotheek en school werken structureel samen aan taalontwikkeling, leesbevordering en mediawijsheid van kinderen. Enkele pijlers van de samenwerking zijn een actuele en gevarieerde collectie boeken in de school en een professionele leesconsulent van de bibliotheek die een ondersteunende en adviserende rol vervult. Het grote belang van een, eigen, collectie boeken in school is dat de boeken en andere materialen mee naar huis mogen worden genomen. Het is voor kinderen dichtbij in school. Thuis lezen (en daarmee ook in het gezin) is essentieel omdat dan pas het positieve effect van lezen op leesmotivatie en taalvaardigheid bereikt wordt. Zie hier ook het verband met het Project Taal voor Thuis wat een gezinsaanpak ontwikkeld voor laaggeletterden en het net gestarte Project Strategische Gezinsaanpak.

Gemeente, school en bibliotheek spannen zich gezamenlijk in om dit, ook financieel, mogelijk te maken. De effecten worden via de Monitor op School in kaart gebracht.

Doorgaande leeslijn en Kunst van Lezen

Stichting Lezen heeft de doorgaande leeslijn 0 – 18 jaar ontwikkeld, in opdracht van het Ministerie van OCW en in samenwerking met de Koninklijke Bibliotheek (KB). Deze lijn verlengt de BoekStart en dBos activiteiten. Kunst van Lezen zorgt ervoor dat alle kinderen en jongeren in aanraking komen met boeken en leesbevorderende activiteiten. De bibliotheek doet hieraan mee door diverse activiteiten (ook weer in afstemming met de diverse scholen) in de kernen van Dalfsen te organiseren zoals de Nationale Voorleeswedstrijd, De Jonge Jury, project De Boekenbakker, aanbod Creatief Schrijven, leesclubs voor kinderen en, samen met het theater in Dalfsen, poëzie projecten. Een aantal activiteiten hebben we in 2018 nieuw leven ingeblazen en willen we structureel gaan aanbieden in de aanstaande jaren.

Scoor een boek!

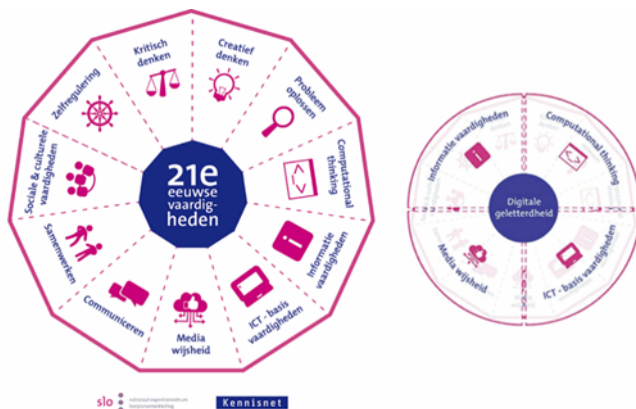
Scoor een boek is een van onze nieuwe initiatieven vanaf 2020. Dit is een innovatief leesproject (binnen de doorgaande leeslijn van 0-18 jaar) dat lezen en bewegen combineert op school (groep 5 – 6) en in het gezin thuis. Het zet de kracht van sport in om leesplezier en leesmotivatie te bevorderen. Een manier om binnen en buiten de structuur van de bibliotheek op school moeilijk bereikbare doelgroepen (zoals laagtaalvaardige gezinnen) te bereiken. Scoor een boek is een

vervolg op de VoorleesExpress (een traject waarin er gedurende 10 weken door een leesconsulent het lezen thuis, door ouders aan kinderen, bevorderd wordt).

De bibliotheek ontwikkelt door deelname aan Scoor een boek een concept om partners (samenwerking met Saam Welzijn, sportcoaches) te binden en samen met hen doelgroepen te bereiken en tegelijk lezen en bewegen te stimuleren.

De Makerkar

Een van de andere, nieuwe, activiteiten in de bibliotheek is het organiseren van een plek waar er gewerkt kan worden aan de digitale geletterdheid. De bibliotheek als werk- en maakplaats. De 21^{ste} eeuwse vaardigheden zijn een belangrijk onderdeel van het nieuwe curriculum. Op dit moment worden er cursussen in ICT basisvaardigheden gegeven aan (meestal) oudere mensen. Voor de kinderen op de basisschool zijn er af en toe workshops programmeren (computational thinking). De bibliotheek wil voor een breder publiek de digitale vaardigheden kunnen aanbieden in alle kernen van de gemeente.



Jonge kinderen en robots in De Spil Nieuwleusen

De makerkar is een mobiele maakplaats voor alle kernen. We hebben in 2018 meegedaan met een pilot van de provincie Overijssel samen met de bibliotheken van Borne en Tubbergen. De pilot is ook een experimenteel project. De uitkomsten, ook die van de toekomst, worden voor het netwerk (de aangesloten bibliotheken) beschikbaar gesteld vanuit de gedachte dat de samenleving ontwikkeld en versterkt wordt door kenniscreatie en het oefenen met vaardigheden in verschillende “communities”. Co creatie op dit gebied kan uitgebreid worden naar scholen, zorg en culturele instellingen. Het geheel wordt ondersteund vanuit de samenwerkende bibliotheken met een communicatieplan en een website. De provincie heeft de pilot gesubsidieerd.

De doelgroepen die we willen bereiken met de makerkar zijn de leerlingen in midden- en bovenbouw van de basisschool, leerlingen in het VO EN volwassenen. De laatste groep omvat iedereen, ook mensen die niet digitaal zijn. Mensen die interesse hebben in innovaties, programmeren en nieuwe social media vormen de doelgroep. De makerkar is een middel om te werken aan technologisch burgerschap (zie hiervoor ook onder het kopje Nieuwe Ontwikkelingen).

Wij zetten de makerkar in opdat men (jong en oud) kan experimenteren en leren met digitale technologie.

NB: wij nodigen u van harte uit de bijlagen te lezen die gaan over Tel mee met Taal en de maakplaats (makerkar) van de bibliotheek Dalfsen.

Strategisch samenwerken binnen de bibliotheek

De thema's "Iedereen doet mee" en "Jeugd en Onderwijs" hebben vele raakvlakken in activiteiten. Via diverse activiteiten en plannen zoals Tel mee met Taal, Taal voor Thuis (strategische gezinsaanpak) et cetera zijn de thema's verbonden en werken we samen. Door in 2018 organisatorisch te gaan werken vanuit de 3 thema's is er intern helderheid en overzicht tot stand gekomen. In 2019 en verder zetten we de volgende stap, de thema's onderling weer te verbinden vanuit de grotere samenhang van (provinciale en landelijke) activiteiten en projecten.

Strategisch samenwerken met de gemeente en overige partners

Met partners zoals gemeente, onderwijs en anderen (kinderopvang) is het mogelijk om een gezamenlijke visie (in het kader van de lokale educatieve agenda, LEA) te ontwikkelen waarbij voor de bibliotheek centraal staat het bevorderen van taalontwikkeling van kinderen. Doelen kunnen gedefinieerd worden evenals afspraken over de inzet van de diverse middelen van scholen, bibliotheek en gemeente. Een gemeente kan bijvoorbeeld nagaan of zij het VVE beleid en – middelen wil inzetten om BoekStart in de kinderopvang te versterken. Graag gaan wij met onze bovengenoemde partners hierover in de aanstaande periode in gesprek.

Te bereiken resultaten in 2022:

- De bibliotheek is voor haar strategische taak, het bevorderen van leesplezier, op veel meer plekken zichtbaar met boeken en activiteiten.
- Uitbreiding van dBos scholen in Dalfsen naar 75% (volgen landelijke trend) waarbij de inzet van de bibliotheek aanvullend is aan school (formeel leren).
- Boekstart is een geprofessionaliseerd onderdeel van de bibliotheek activiteiten en is middel om ouders en kinderen te bereiken.
- De samenwerking met gemeente en VVE leidt tot een gemeenschappelijke inspanning om het lezen te bevorderen en leidt tot collectievorming binnen de kinderopvang (herverdeling collectie).
- De monitor op school is een belangrijk onderdeel om jaarlijks inspanningen te meten.

4.4. Thema "Cultuur"

In de visie van de bibliotheek is cultuur niet statisch en niet elitair. Het verandert mee met tijd en ontwikkeling. Het genieten van cultuur en de mogelijkheid hebben ervan kennis te nemen is onderdeel van de aantrekkelijkheid van de bibliotheek in de gemeente en vormt daarmee sociaal en maatschappelijk kapitaal.

Cultuur zorgt voor openheid, mensen leren op een andere manier kijken en verplaatsen zich beter in de ander. Een sterk kunst- en cultuurbeleid trekt mensen, bevordert begrip en verhoogt onze kwaliteit van leven.

Cultuur en cultuuruitingen worden door de bibliotheek georganiseerd vanuit 2 lijnen.

Eerste lijn

Cultuur en cultuuruitingen worden sterk verbonden met de activiteiten in de kernen en met de activiteiten aan de hand van de landelijke jaarkalender. De maand van de laaggeletterdheid, bijvoorbeeld, biedt gelegenheid om boeken, films, lezingen etc. vanuit het thema Iedereen doet

mee te organiseren. Wat een samenwerking inhoudt met de partners rondom het thema en het Kulturhus / alle Kulturhusen.

De jaarkalender van de bibliotheek wordt waar nuttig en mogelijk samengevoegd met de programmering van elk Kulturhus.

De culturele activiteiten van de bibliotheek zien wij in samenhang met het cultuurbeleid van de gemeente. De bibliotheek ontwikkelt zich tot een grote ontmoetingsruimte die van en voor partners en gebruikers is en waar de brede culturele omgeving van de gemeente een plek heeft. Het thema cultuur is dan ook bij uitstek geschikt als netwerkactiviteit, het is daarmee onderdeel van het grotere geheel van de activiteiten in Dalfsen. De bibliotheek is vertegenwoordigd in en draagt actief bij aan de diverse evenementen zoals de Week van de Amateur Kunst (WAK), 75 jaar bevrijding en DNA van Dalfsen.



Tweede lijn

Met de komst van het Cultureel Café Dalfsen in 2016 is de bibliotheek versterkt met een mooi programma van klassieke muziek, lezingen en aandacht voor boeken en films. Een groep enthousiaste en professionele vrijwilligers brengt dit programma jaarlijks met veel verve. Een verrijking voor onze bibliotheek!

Te bereiken resultaten in 2022:

- De 2 lijnen versterken en ondersteunen elkaar en werken optimaal samen.
- De bibliotheek werkt vanuit een duidelijke landelijke programmering (georganiseerd door een samenwerking van diverse partijen zoals de Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB), Rijnbrink, Koninklijke Bibliotheek (KB), Stichting Propaganda van het Nederlandse boek (CPNB), die verbonden is met plaatselijke activiteiten in de kernen / Kulturhusen.
- De bibliotheek biedt een podium aan creatieve professionals zowel qua ruimte als qua faciliteren en samenwerken.
- De bibliotheek stimuleert actief samenwerking tussen kunst- en cultuurinstellingen, amateurkunst, creatieve uitingen van inwoners.
- De bibliotheek stimuleert in 2019 en verder lees- en debatclubs.
- Vanuit de innovatieprojecten van de Overijsselse bibliotheken starten wij met 'bibliotheek en ouderen'. Een initiatief met onder andere de ouderenbonden om ouderen meer te betrekken door hen voor te lezen zowel aan huis als in de bibliotheek. De focus ligt hierbij op de maatschappelijke vraagstukken van eenzaamheid en dementie en daaraan gekoppeld voorlezen aan ouderen en de dementievriendelijke bibliotheek. Het afstemmen met Saam Welzijn en de diverse zorginstellingen zoals Rosengaerde, Brugstede en Het Anker is onderdeel van het plan.

4.5. De centrale kern en de collectie

In de centrale kern organiseren wij alle beleidsmatige en ondersteunende activiteiten ten behoeve van de thema's.

De collectie zal opnieuw gedefinieerd en anders gestructureerd moeten worden. In 2019 – 2022 zullen wij de collectie voor het overgrote deel toevoegen aan de thema's. Dit past ook bij ons beeld dat de fysieke ruimten van de bibliotheek in 2022 omgevormd zijn tot plezierige, toegankelijke, ontmoetingsruimten waarin activiteiten plaatsvinden en boeken verbonden zijn met die activiteiten. En dat boeken ook elders een plaats kunnen krijgen, bijvoorbeeld bij de kinderopvang. In onze centrale kern borgen wij dat deel van de collectie wat aansluit bij lokale behoeften. De bibliotheek wil onderzoeken of het mogelijk is een kunst en cultuur collectie op te zetten vanuit het belang wat kunst en cultuur heeft. Cultuur zorgt voor openheid, mensen leren op een andere manier kijken en verplaatsen zich beter in de ander. En kunst en cultuur kan de thema's "Iedereen doet mee" en "Jeugd en Onderwijs" van de bibliotheek ondersteunen en versterken.

Vanaf 2019 definiëren wij de collectie als een samengevoegd geheel van:

- de fysieke bibliotheek (boeken en tijdschriften)
- de digitale bibliotheek, voor jong en oud, digitale informatiedragers voor alle gebruikers, ook laaggeletterden en digitaal laaggeletterden, zowel in de bibliotheek als online
- de mobiele bibliotheek. De makerkar is mobiel, voor jong en oud en gaat langs alle Kulturhusen en scholen. Het doel is het bevorderen van digitale kennis en inzicht in de invloed van technologie bij jong en oud door te experimenteren en te leren
- de mobiele bibliotheek houdt tevens in het organiseren van een wisselwerking tussen bibliotheek en organisaties zoals scholen, VVE en verzorgingshuizen. Waar nuttig en gewenst plaatsen wij delen van de collectie ter plekke om bereikbaarheid en toegankelijkheid zo optimaal mogelijk in te zetten.

Door de begroting op te zetten aan de hand van thema's kan ook in relatie tot de collectie beter gestuurd worden. Wij gaan minder uitgeven aan boeken en tijdschriften maar zullen gaan investeren in de digitale en mobiele mogelijkheden.

5. Centrale kern

5.1. Organisatie

In de centrale kern is ondergebracht directie en beleidsactiviteiten, het borgen en onderhouden van het relatienetwerk (gemeente, provincie, landelijk) en de afstemming met de serviceorganisatie Rijnbrink. Rijnbrink is de Provinciaal Ondersteunende Instelling (POI) die de bibliotheek ondersteunt vanuit inhoud (maatschappelijk – educatieve bibliotheek) en vanuit bedrijfsvoering (ICT, financiën, HR).

Ten tweede wordt in de centrale kern de ondersteuning geborgd die nodig is om de thema's goed te laten functioneren.

Deze structuur is in 2018 samen met alle medewerkers en een deel van de vrijwilligers besproken en geregeld. Vanaf 2019 en verder werken wij conform deze structuur en wordt er gefocused op kwaliteit en professionalisering passend bij de maat van de bibliotheek. De belangrijkste aandachtsgebieden zijn marketing, (kantoor) automatisering, personeelsbeleid en vrijwilligersbeleid, financiën en (alternatieve) subsidiestromen en verdienmogelijkheden.

5.2. Marketing

Marketing is in deze tijd onontbeerlijk en wordt ingezet om alle inwoners snel en doelmatig te bereiken. En is middel om de activiteiten van de bibliotheek onder de aandacht te brengen. De activiteiten van de bibliotheek zijn onderdeel van een steeds intensievere samenwerking met partijen die dezelfde doelen nastreven en dezelfde doelgroepen willen bereiken. Wij zijn dan ook warm voorstander van het ontwikkelen van integrale en samenhangende marketing activiteiten. Rijnbrink ondersteunt met een, provinciaal, marketingplan en adviseurs. De bibliotheek gebruikt zoveel mogelijk van deze, deels gratis en deels in te huren, expertise. Daarnaast probeert de bibliotheek zoveel mogelijk “free publicity” te genereren door beter gebruik te maken van twitter en facebook en de ICT mogelijkheden zoals narrow casting in de Kulturhusen te benutten.

De *jaarkalender* waar de bibliotheek in 2019 actief mee gaat werken is evenzeer een marketing instrument. Het biedt de mogelijkheid om tijdig activiteiten aan te kondigen en de bibliotheek erop in te richten met boeken, lezingen, films et cetera. Door onze beperkte middelen evenals de afwezigheid van enige vorm van expertise op dit vlak zal dit stap voor stap gaan.

5.3. Kantoorautomatisering

In 2019 wordt gewerkt aan de introductie van kantoorautomatisering via de cloud. Het is een middel om relevante informatie met betrokkenen te delen en om een overzichtelijke (kennis) organisatie te worden. In 2018 is overlegstructuur ingevoerd om te zorgen dat de diverse bibliotheekmedewerkers met elkaar afstemmen. Kantoorautomatisering faciliteert dit. De introductie wordt gecombineerd met een training, voor iedereen, op het gebruik ervan.

5.4. Personeel

De bibliotheek heeft een mix van medewerkers (13 medewerkers, 7,1 Fte) met een meerjarig dienstverband en medewerkers die betrokken zijn bij het opzetten van de diverse projecten en het omvormen van de bibliotheek naar een organisatie met een maatschappelijk – educatieve taak. Een aantal medewerkers zal in de aanstaande jaren de pensioengerechtigde leeftijd bereiken. Goed werkgeverschap leidt ertoe dat zij op een gezonde manier toe kunnen werken naar hun pensioen. Daar waar medewerkers willen afbouwen richting het pensioen zal de bibliotheek dat faciliteren. Immers de huidige tijd vraagt van alle medewerkers andere kwaliteiten, vaardigheden en gedrag. De nieuwe rol van de bibliotheek betekent het in huis hebben van andere specialismen en van coördinerende en managementvaardigheden. De ontwikkelingen vergen een ander abstractieniveau en een, pro actieve en initiërende, houding. In de aanstaande jaren zal het medewerkersbestand kleiner en gespecialiseerder worden en zal een andere werkverhouding met vrijwilligers opgezet worden.

5.5. Vrijwilligers

De bibliotheek heeft ruim 130 vrijwilligers. De bibliotheek is in feite al een vrijwilligers /netwerkorganisatie. Betaalde medewerkers zijn dan ook faciliterend aan vrijwilligers om hen zo goed mogelijk te laten functioneren. Vrijwilligersbeleid is personeelsbeleid. Begin 2019 is een vrijwilligersbeleid, samen met vrijwilligers, opgezet. Praktische zaken, zoals onkostenvergoedingen, contracten en verzekeringen zijn nu geregeld. In de loop van 2019 zullen vrijwilligers, op het gebied waar zij werkzaam zijn, ondersteund worden met, algemene en inhoudelijke, opleiding en training. Per aandachtsgebied is het mogelijk om onderling kennis te delen en uit te wisselen. Voor alle vrijwilligers zal er enkele keren per jaar een bijeenkomst zijn waarin men elkaar ontmoet en geïnformeerd wordt over activiteiten en plannen van de bibliotheek. De inspraak, invloed en inbreng van vrijwilligers wordt geregeld via een vrijwilligersraad. De bibliotheek faciliteert de mogelijkheid voor een vrijwilliger om te switchen in

ander werk, werk tijdelijk te doen en vanuit een grotere mate van afwisseling.

Kantoorautomatisering is ook voor onze vrijwilligers belangrijk om tijdig en adequaat geïnformeerd te zijn. Door de richting die de bibliotheek is ingeslagen zien wij een toename van het aantal vrijwilligers wat de eigen expertise, tijdelijk en projectmatig, wil inzetten. Extra ondersteuning is noodzakelijk om dit goed te begeleiden en op niveau te houden.

5.6. Besturing bibliotheek

De bibliotheekorganisatie heeft nu een bestuursmodel waarbij het bestuur beleidsmatig en financieel verantwoordelijk is en de directeur uitvoering geeft aan het door het bestuur goedgekeurde beleid met begroting. Bij de nieuwe taken van de bibliotheek en de breedte van het pakket aan werkzaamheden past een dergelijk bestuursmodel niet meer. Naast de breedte van de activiteiten is het ook van belang alle ontwikkelingen in de bibliotheekwereld, de provincie en de overheid goed bij te houden om tijdig aan te kunnen sluiten bij mogelijkheden. De snelheid van ontwikkelingen, tot slot, vereist continue aandacht en focus. Van een bestuur, wat volledig door vrijwilligers bemenst wordt, kan dit niet gevraagd worden. In de komende twee jaren werkt de bibliotheek toe naar een bestuursmodel met een Raad van Toezicht en een directeur/bestuurder, meer passend bij de huidige organisatie en de ontwikkeling van de bibliotheek. Het doel is om dit uiterlijk per 1 januari 2021 gerealiseerd te hebben.

In 2019 en 2020 wordt hieraan verder gewerkt aan de hand van een stappenplan waarin aan de orde komt:

- taakafbakening (Raad van Toezicht en directeur/bestuurder) en verantwoordelijkheden;
- de werkgeversrol van de Raad van Toezicht en van de directeur/bestuurder
- gewenste samenstelling van de Raad van Toezicht
- governance.

5.7. Financiering

De meest belangrijke kostenposten van de bibliotheek zijn huisvesting en personeel. Zolang de bibliotheek op vaste locaties in de Kulturhusen gehuisvest is, legt dit onderdeel een groot beslag op de financiering.

Daarnaast is de financiering van de thema's ook een belangwekkend onderdeel en vereist helderheid over de benodigde gelden bij het door ontwikkelen ervan.

De arbeid verandert en specialistische professionals brengen ook weer hogere arbeidskosten met zich mee. Specialististen in de bibliotheek worden ingezet om actief te ontwikkelen, een bijdrage te leveren aan landelijke en provinciale projecten en daarmee een deel van de eigen arbeidskosten terug te verdienen. Er ontstaat een andere mix van medewerkers en vrijwilligers.

Met een verdere verschuiving in de collectie van fysiek naar digitaal nemen kosten voor materialen en collectie wellicht af (minder onderhoud, beheer en inkoop van de fysieke collectie). Er is wel sprake van een hogere initiële investering (de mobiele bibliotheek, gebruik van narrowcasting, andere, digitale, informatiedragers in de bibliotheek / bibliotheek 3.0).

Tot slot zal de ICT voor bedrijfsvoering (kantoorautomatisering) invoerings- en beheerkosten met zich meebrengen.

De financiële middelen worden zo effectief en efficiënt mogelijk ingezet. Dat kan bijvoorbeeld door te sturen op intensievere samenwerking met sociale- en welzijnspartners, andere bibliotheken, reductie van de fysieke collectie, vermindering front office personeel en het zoeken naar mogelijkheden van alternatieve inkomsten. In de afgelopen jaren is het front office personeel al teruggebracht en worden steeds meer vrijwilligers ingezet. Voor 2019 is in de begroting een

reductie van de fysieke collectie opgenomen. We moeten hier scherp aan de wind zeilen om een actuele collectie te houden die gericht is op plaatselijke behoeften en meegaat in de tijd.

Een verdiept inzicht in demografische ontwikkelingen (omvang, participatie arbeidsmarkt, opleidingsniveau, omvang groep laaggeletterden en digitale laaggeletterden) per kern is nodig om te ontdekken welke doelgroepen de bibliotheek met haar aanbod niet of minder goed bereikt. Wij zullen, voor beschikbare data, ook te rade gaan bij de gemeente. Deze informatie is essentieel om te reageren op dalende ledenaantallen en verschuivend gedrag, om te zoeken naar andere verdienmogelijkheden. Andere verdienmogelijkheden ontstaan momenteel door de actieve rol van de landelijke overheid (landelijke campagnes taal- en digivaardigheid). De landelijke overheid ziet in toenemende mate het infrastructurele belang van de bibliotheek. Zij wil daarbij aansluiten om beter te begrijpen hoe zij de burger (digitaal) effectief bereikt.

6. Kosten en toekomstbeelden

De bibliotheek heeft in de afgelopen periode een stevige, interne en externe, basis gelegd. Een basis waarop doorgebouwd kan gaan worden met als doel een sterke en aantrekkelijke bibliotheek organisatie te zijn / worden die wat te bieden heeft in denk- en ontwikkelkracht. Intensievere samenwerking met partners binnen de gemeente wordt succesvol wanneer er tijd en ruimte is evenals de juiste deskundigheid en vaardigheid.

Onze toekomstbeelden zijn daarmee verbonden. Niet alles kan bekostigd worden uit de huidige basisbegroting.

Met de gemeente (wethouder en ambtenaren) is recent afgesproken om de begroting 2019 sluitend te maken door een, incidentele, bijdrage van € 41.500,- van de kant van de gemeente. De bibliotheek heeft zelf ook nog een bijdrage geleverd door te bezuinigen op een aantal posten (personeel, studiekosten en huur). Voor de periode 2020 – 2022 zal de gemeente jaarlijks, structureel, een bedrag van € 88.000,- toevoegen aan de huidige subsidie.

Met de huidige, sluitende, begroting kunnen we de dienstverlening, zoals die nu is, continueren. In de hiernavolgende toekomstbeelden hebben we 3 vertrekpunten geschetst: 1 zonder de structurele extra bijdrage, 1 met de structurele extra bijdrage en 1 met een aanvullende bijdrage.

<p>Toekomstbeeld 1: geen structurele bijdrage betekent stop op ontwikkeling / afbouwen</p>	<p>-/- € 88.000</p>
<p><i>Iedereen doet mee</i> Na 2020 (geen projectsubsidie meer) sluiting Infopunten, afbouwen vrijwilligersbestand voor dit onderwerp. Personeel verminderen, taalpunt coördinator weer terug naar 16 uur. Besparing 8 uur op basis van schaal 9.</p> <p>Kosten voor uitvoering activiteiten (basisvaardigheden en infopunt) die we niet meer doen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aanschaf en ontwikkeling cursusmateriaal; Klik & Tik en Digisterker zijn gratis voor deelnemers maar kosten de bibliotheek ongeveer € 17,50 per 	

<p>deelnemer aan materialen. Verschillende materialen worden jaarlijks aangeschaft voor de taalkoppels van het Taalpunt.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zaalhuur en catering voor bijeenkomsten, zoals cursussen, workshops, taal cafés en overleggen. - Inhuur externe trainers of sprekers. <p>Jeugd en Onderwijs</p> <p>dBos contracten niet verlengen. In 2020/2021 betreft dat 6 scholen. De resterende 2 scholen (contract afgesloten in 2018) continueren tot aan einde contract (3 jaar). Saneren collectie van deze 2 scholen = € 3.000 op jaarbasis. Personeel verminderen (leesconsulenten). € 24.000 uur voor 16 uur in de week, schaal 7</p> <p>Sluiting vestiging(en) dan wel vermindering van de m2 van de bibliotheek op jaarbasis.</p> <p>Cultuuractiviteiten: alleen Cultureel Café Dalfsen. Geen inzet meer op de andere vlakken. De inzet is gedaan om het beleid goed vorm te geven maar heeft niet geleid tot lasten.</p>	
--	--

<p>Toekomstbeeld 2: structurele bijdrage (2020 – 2022 per jaar € 88.000, waarvan € 41.500 bedoeld is om een sluitende begroting te houden). We zetten stappen in ontwikkeling naar de maatschappelijk- educatieve bibliotheek.</p>	<p>€ 88.000</p>
<p>Iedereen doet mee</p> <p>We voeren het beleidsplan uit en hebben in 2022 de activiteiten (basisvaardigheden) gerealiseerd zoals beschreven.</p> <p>Wij continueren de taalpunt activiteiten en bieden de taalpunt coördinator structureel 24 uur (nu 16 uur)</p> <p>De infopunten worden verder ontwikkeld.</p> <p>Kosten voor uitvoering activiteiten (basisvaardigheden en infopunt), geschat € 10.000, in 2020 onderdeel van projectsubsidie. Vanaf 2021 onderdeel kosten basisbegroting.</p> <ul style="list-style-type: none"> - aanschaf en ontwikkeling cursusmateriaal; Klik & Tik en Digisterker zijn gratis voor deelnemers maar kosten de bibliotheek ongeveer € 17,50 per deelnemer aan materialen. Verschillende materialen worden jaarlijks aangeschaft voor de taalkoppels van het Taalpunt. - Zaalhuur en catering voor bijeenkomsten, zoals cursussen, workshops, taal cafés en overleggen. - Inhuur externe trainers of sprekers. <p>Jeugd en Onderwijs</p> <p>We continueren in ieder geval 8 dBos scholen en proberen de financiële ruimte te vinden voor 1 dBos school erbij. Voor het jaarlijks saneren van de collectie berekenen wij $8 \times € 1.500 = € 12.000$. Mochten wij een nieuwe dBos school toevoegen, dan zijn de eenmalige kosten gemiddeld € 8.000 (3 boeken per leerling) en jaarlijks ongeveer € 1.500 per school voor saneren collectie op</p>	

<p>school. Leesconsulent continueren en bij pensionering van collega bibliotheekmedewerker (2020) betreffende uren toevoegen aan team Jeugd en Onderwijs.</p> <p>NB: wij zorgen voor aanvullende en alternatieve subsidie inkomsten in 2019 / 2020 in verband met het einde van de projectsubsidie Infopunten per eind 2020 (€ 24.000).</p>	
<p>Toekomstbeeld 3: We willen graag meer doen vanaf medio 2019 met als doel ervoor te zorgen dat de activiteiten horend bij de basisvaardigheden, Infopunt / digitale overheid en onderwijs en jeugd zonder vertraging door kunnen lopen. De inrichting en inzet van de fysieke bibliotheken dient hierbij in de pas te lopen. Tevens is het zaak vrijwilligersbeleid (130 vrijwilligers) op een juiste professionele manier op te zetten en te continueren.</p>	<p>€ 88.000 plus € 40.000 Totaal € 128.000</p>
<p>Thema's: Ondersteuner / coördinator (4dg / week, schaal 7) Regierol bibliotheek Uitbouwen basisvaardigheden en bereiken van meer doelgroepen, in de bibliotheek werken aan samenhangend beleid. dBos scholen van 8 naar 9 en mogelijk nog meer. Strategische gezinsaanpak/ samenwerking VVE / collectie op meer plaatsen aanwezig.</p> <p>Vrijwilligersbeleid: uitbouwen, professionaliseren, differentiëren</p> <p>Inrichting en inzet fysieke bibliotheken. Samenwerking met welzijn, dBos, VVE, cultuur, zorg, jongeren. Doel: bibliotheekruimten omvormen tot openbare ruimten en bibliotheekcollectie naar locaties van partners (VVE, dBos, verzorgingshuizen et cetera)</p> <ul style="list-style-type: none"> • infopunten centrale plek binnen kulturhusen • bibliotheek is bruisende ontmoetingsplek voor IEDEREEN 	

Bijlagen: separaat document

- Bijlage 1: Resultaten meerjarenbeleid 2014 - 2018
- Bijlage 2: Evaluatie Actieplan Laaggeletterdheid 2017-2018
- Bijlage 3: Actieplan Laaggeletterdheid 2019-2020
- Bijlage 4: Voortgangsrapportage Infopunten 2017-2018
- Bijlage 5: Plan van Aanpak Infopunten 2019
- Bijlage 6: Jeugd en Onderwijs, monitor
- Bijlage 7: Jeugd en Onderwijs, landelijke analyse De Monitor op School
- Bijlage 8: Jeugd en Onderwijs, factsheet Meer lezen
- Bijlage 9: Jeugd en Onderwijs, BoekStart
- Bijlage 10: Jeugd en Onderwijs, Makerkar
- Bijlage 11: diverse cijfers bibliotheek (gebruikers, uitleningen etc.)